

Raadsinformatiebrief

Onderwerp	: Stand van zaken PFOA en GenX
Aanleiding	: Eerdere raadsinformatiebrieven
Datum	: Maart 2021
Portefeuillehouder	: A. Kraijo
Schrijver	: P.M. Stortenbeker

Inleiding

Op 26 november 2019 heeft wethouder Kraijo u door middel van een raadsinformatiebrief geïnformeerd over de ontwikkelingen op het gebied van PFOA en GenX sinds 2017. In deze brief is toegezegd om u met gelijke frequentie met de gemeente Dordrecht te informeren over de stand van zaken van de verschillende onderzoeken en ontwikkelingen. Met deze raadsinformatiebrief stellen wij u op de hoogte van de huidige stand van zaken.

Naamgeving

In alle berichtgeving hiervoor is gesproken over Perfluorooctaanzuur (PFOA) en GenX. Inmiddels is duidelijk geworden dat het probleem zich niet beperkt tot de stof PFOA, maar dat het probleem een stofgroep betreft, namelijk de Per- en PolyFluorAlkyl Stoffen (PFAS). Stoffen als PFOA en GenX vallen in deze groep. Volledigheidshalve moet hierbij vermeld worden dat GenX feitelijk geen stof betreft, maar een technologie. De stoffen die bij deze technologie horen hebben namen als FRD-902 en FRD-903. Deze stoffen vallen dus in de eerder genoemde PFAS groep en worden voor het gemak GenX genoemd. Daar waar in deze raadsinformatiebrief PFOA en GenX geschreven staat, worden deze stoffen bedoeld.

1. **Opinie EFSA over PFAS in voedsel**

Wat is EFSA?

De European Food Safety Authority EFSA is een adviesorgaan van de Europese Unie op het gebied van voedselveiligheid. Zij geeft wetenschappelijk advies en communiceert over bestaande en nieuwe risico's in de voedselketen. Dit advies wordt gebruikt bij het opstellen van Europese wetten, regels en beleid en helpt de consument te beschermen.

EFSA opinie over vier PFAS-stoffen en het advies van RIVM

In 2020 heeft EFSA een nieuwe concept-opinie over PFAS in voedsel gepubliceerd. Het betreft een grenswaarde voor de gecombineerde (opgetelde) blootstelling aan vier PFAS-stoffen, waaronder PFOA. De EFSA-publicatie betreft een opinie en is dus geen nieuwe wet of regelgeving. In Nederland heeft het RIVM deze concept-opinie bestudeerd en heeft op 15 januari 2021 richting de staatssecretaris van IenW een advies gegeven om deze opinie over te nemen. Dit leidt wel tot het aanpassen van Nederlandse regels en richtlijnen over deze stoffen. Het RIVM is nagegaan op welke normen, limieten en toelatingen een nieuwe gezondheidskundige grenswaarde van EFSA doorwerkt. Dit zijn volgens RIVM de kaders voor PFAS in voedsel, voedselverpakkingen, oppervlaktewater, drinkwater, bodem, grondwater en lucht.

Wat betekent dit voor onze gemeente en regio?

Eén van de PFAS-stoffen uit de EFSA-studie is PFOA. DuPont in Dordrecht heeft deze stof tot 2012 gebruikt, uitgestoten en geloosd. Het gebruik van PFOA en PFOS is inmiddels verboden. Maar omdat de stof heel langzaam afbreekt, vinden we PFOA nog altijd terug in water en bodem in de omgeving en in het bloed bij omwonenden. Het bedrijf loost nog resten PFOA op beperkte schaal. Daar zijn zoals bij u bekend de afgelopen jaren onderzoeken naar gedaan. De gemeenten Dordrecht, Papendrecht, Sliedrecht en Molenlanden geven, in overleg met het ministerie en de provincie, het RIVM opdracht deze onderzoeken zo spoedig mogelijk opnieuw te beoordelen met de nieuwste

inzichten. De nadruk en urgentie ligt daarbij op het moestuinenonderzoek. Uit eerdere onderzoeken kwam het advies om met mate te eten als de moestuin binnen een straal van 1 km van het bedrijf gelegen is. Wij willen dat voor onze inwoners zo snel mogelijk duidelijk is of het eten uit moestuinen mogelijk is. Het RIVM beoordeelt de onderzoeken opnieuw en streeft ernaar om in het tweede kwartaal van 2021 met de conclusies te komen.

Wat betekent de EFSA-publicatie voor GenX?

Chemours heeft in 2012 het gebruik van PFOA gestaakt en gebruikt in plaats daarvan de GenX-techniek. De GenX-stof FRD behoort net als PFOA inmiddels tot de groep zeer zorgwekkende stoffen (ZZS). FRD is niet nader onderzocht door EFSA in 2020. Wel werkt het RIVM aan een doorvertaling van de nieuwste inzichten naar andere PFAS, zoals FRD. In de vergunning van Chemours is inmiddels vastgelegd dat het bedrijf toewerkt naar een emissiereductie van 99% in 2021.

Wat speelt er nationaal en in Europees verband?

In december 2019 is door Kamerlid Kröger cs. een motie ingediend ([kst-28089-155](#)) om in kaart te brengen welke stappen er gezet kunnen worden om het gebruik, de verwerking en de productie van PFAS terug te dringen. Dit is geregeld in de Europese verordening REACH¹. Nederland bereidt samen met Duitsland, Denemarken, Zweden en Noorwegen een voorstel voor om het gebruik van de gehele groep van PFAS-stoffen voor niet-essentiële toepassingen te verbieden. Het college vindt dit een goede ontwikkeling. Het meest effectief tegen de problematiek rond PFAS is een bronaanpak. Een verbod op Europees niveau is daarin een belangrijke stap.

2. Vergunningen, toezicht en handhaving

In dit onderdeel gaan wij in op de lopende procedures van vergunningen door de DCMR namens provincie Zuid-Holland en geven we een overzicht van de controles en aanschrijvingen aan de bedrijven. Onderaan deze paragraaf staat een beknopte samenvatting in de vorm van een tabel.

a. Chemours: ambtshalve wijziging; besluit d.d. 16 december 2019

In december 2019 heeft de DCMR met een ambtshalve wijziging op de vergunning de milieuvergunning van Chemours aangescherpt. Op korte termijn betreft dat met name de verlaging van de uitstoot naar de lucht van GenX-stoffen. Vóór 2025 moet Chemours ook de uitstoot van veel andere organische fluorverbindingen fors verlagen. Wij vinden dit belangrijke stappen in de goede richting. We hadden graag gezien dat dit nog sneller wordt gerealiseerd, maar dat is volgens de DCMR niet in redelijkheid van het bedrijf te eisen. Chemours heeft beroep aangetekend tegen het besluit bij de rechtbank en om een voorlopige voorziening verzocht. De rechtbank heeft uitspraak gedaan in de voorlopige voorziening waardoor een deel van de vergunning nog niet in werking is getreden. De rechtbank heeft nog geen uitspraak gedaan in de bodemprocedure. Zij heeft de Stichting advisering bestuursrechtspraak (StaB) gevraagd een onderzoek in te stellen en de rechtbank een advies te geven. Als het advies klaar is start de bodemprocedure: de rechtbank behandelt dan het beroep. Alblasserdam heeft zich aangemeld als belanghebbende in deze zaak. Dat houdt in dat Alblasserdam ook inhoudelijk op de stukken kan reageren. Wij doen dit samen met Dordrecht, Papendrecht, Sliedrecht en Molenlanden.

b. Chemours: vergunning "Sequoia" installatie, besluit d.d. 8 juli 2020

DCMR heeft 8 juli 2020 een vergunning afgegeven voor een installatie die de uitstoot van GenX-stoffen naar de lucht verder beperkt. Het bedrijf is tegen de beschikking in beroep gegaan en heeft om een voorlopige voorziening verzocht. Het bedrijf is het niet eens met een aantal voorschriften. Hiervoor is nog geen zitting gepland. Alblasserdam heeft zich aangemeld als belanghebbende in deze zaak. Dat houdt in dat Alblasserdam ook inhoudelijk op de stukken kan reageren. Wij doen dit samen met Dordrecht, Papendrecht, Sliedrecht en Molenlanden.

c. Chemours: FEP-fluorinatie, aanvraag 1 juli 2020

FEP-fluorinatie is een proces dat de FEP-polymeren verder nabewerkt. Bij de FEP-fluorinatie wordt aan het proces fluorgas toegevoegd, waardoor er minder energie nodig is en een daling van de uitstoot plaatsvindt.

¹ De Europese REACH-verordening stelt regels voor de registratie, evaluatie, autorisatie en beperken van chemische stoffen die op de markt worden gebracht.

Eerder heeft het bevoegd gezag voor deze activiteit een tijdelijke vergunning afgegeven op basis van een proefneming. Chemours vraagt voor dit proces nu een definitieve vergunning aan. De gemeente Dordrecht heeft deze aanvraag, samen met gemeenten Papendrecht en Sliedrecht, opnieuw door hun vaste adviseur laten beoordelen. Op basis daarvan hebben zij de DCMR advies gegeven op de aanvraag. In de kern komt dit advies neer op een gedegen monitoringssysteem en het aansluiten van de emissie-eisen op de eisen uit de ambtshalve wijziging onder a. Daarnaast stellen zij vragen over de depositie van stikstof op de Biesbosch omdat er 0,005 mol/ha/jaar stikstoftoename is. Dit betreft de Natuurbeschermingswet.

d. Aanvraag revisievergunningen Chemours, DuPont en DOW

Splitsing Chemours en DuPont

Chemours en DuPont hebben in maart 2018 een aanvraag ingediend voor ieder een nieuwe milieuvergunning, de revisievergunningen. Met deze splitsing krijgt ieder bedrijf een eigen vergunning en is ook verantwoordelijk voor van het eigen bedrijf.

Op dit moment is Chemours vergunninghouder voor alle activiteiten op het terrein.

Het traject om te komen tot nieuwe revisievergunning is langdurig en complex, met enorm veel informatie. De gemeente Dordrecht heeft de huidige aanvraag, in samenwerking met Papendrecht en Sliedrecht, laten beoordelen door hun adviseur. Op basis van die beoordeling hebben zij advies aan de DCMR gegeven. De kern van het advies is dat zij in de aanvraag van Chemours onvoldoende inzet en ambitie zien om de uitstoot van schadelijke stoffen zoveel mogelijk en zo snel mogelijk terug te dringen. Daarnaast vinden zij dat Chemours onvoldoende en op onoverzichtelijke wijze informatie geeft over deze schadelijke stoffen en de uitstoot daarvan. Naar verwachting vullen in het eerste kwartaal 2021 de bedrijven ieder voor zich de aanvraag aan en stelt de DCMR in het voorjaar van 2021 deontwerp-beschikkingen op.

Splitsing DuPont en DOW

In 2019 is DuPont opnieuw gesplitst. Een gedeelte van het bedrijf wordt overgedragen aan Performance Materials Netherlands, verder te noemen 'Dow'. Deze heeft op 1 juli 2020 een revisievergunning aangevraagd voor haar eigen processen. Bij Dow Dordrecht worden kunststoffen (copolymeren) in granulaatvorm geproduceerd door een extrusieproces². De aanvraag voor de revisievergunning van DuPont is op deze splitsing aangepast.

Voor deze aanvraag is de adviseur van de gemeente Dordrecht, Sliedrecht en Papendrecht gevraagd om de drie gemeenten te voorzien van een advies. Deze gemeenten hebben de DCMR op 7 januari 2021 het advies gegeven. De kern van het advies is om een verdergaand monitoringssysteem op te zetten dan in de aanvraag wordt aangevraagd. Monitoring is de belangrijkste basis om de emissies te kunnen controleren en de processen tijdig bij te kunnen sturen.

In de onderstaande tabel geven we de samenvatting van de lopende belangrijkste vergunningprocedures weer.

Vergunning	Aanvraag	Stand van zaken	Toelichting
Chemours ambtshalve wijziging	16 dec.2019	Het beroep van Chemours ligt bij de rechtbank ter behandeling.	De rechtbank heeft StaB om advies gevraagd.
Chemours Sequoia installatie	8 juli 2020	Het beroep en de voorlopige voorziening liggen bij de rechtbank ter behandeling.	Er is nog geen zitting gepland.
Chemours FEP-fluorinatieproces	1 juli 2020	Op 9 december 2020 is door Do, Pa, Si en Mo advies gegeven op de aanvraag. DCMR bereidt	Adviseur heeft de stukken beoordeeld en het advies geformuleerd. Dit in opdracht van Dordrecht, Sliedrecht en Papendrecht.

² Bij extrusie wordt de grondstof door een vorm geperst, waarna er een kunststof product ontstaat.

		de ontwerp-beschikking voor.	
Chemours revisievergunning	Maart 2018	Naar verwachting vult het bedrijf in Q1 2021 de definitieve aanvraag aan. DCMR bereidt de ontwerp-beschikking voor.	
Dow revisievergunning	1 juli 2020	In januari 2020 is door Do, Pa, Sl en Mo advies gegeven op de aanvulling op de aanvraag. De ontwerp-beschikking wordt in voorjaar 2021 verwacht.	Adviseur heeft de stukken beoordeeld en het advies geformuleerd. Dit in opdracht van Dordrecht, Sliedrecht en Papendrecht.
DuPont revisievergunning	Maart 2018	Naar verwachting vult het bedrijf in Q1 2021 de definitieve aanvraag aan. DCMR bereidt de ontwerp-beschikking voor.	

3. Toezicht en handhaving

Er zijn diverse instanties betrokken bij de vergunningverlening aan de bedrijven en het uitvoeren van controles. De provincie Zuid-Holland is bevoegd gezag voor de Omgevingsvergunning en de vergunning Wet natuurbescherming. Rijkswaterstaat is dat voor de Watervergunning.

De DCMR is namens de provincie Zuid-Holland verantwoordelijk voor toezicht en handhaving bij de bedrijven Chemours, DuPont en Dow. Dit houdt onder meer in dat de DCMR deze bedrijven controleert op de wettelijke bepalingen uit het Brzo 2015 (Besluit risico's zware ongevallen) het naleven van de voorschriften uit de Omgevingsvergunningen en de van toepassing zijnde regelgeving uit het Activiteitenbesluit. Zowel Chemours als DuPont (die nu nog werken onder één vergunning) zijn Brzo³-bedrijven. Onder het Brzo 2015 vallen bedrijven die met grote hoeveelheden gevaarlijke stoffen werken. De DCMR voert Brzo inspecties uit met de Veiligheidsregio en de Inspectie SZW. Dit gebeurt meerdere keren per jaar.

Last onder dwangsom overslag 'Italiaans' GenX-afval

Chemours heeft een groot deel van een partij afval die uit Italië teruggekeerde overgeslagen en voor vernietiging naar Antwerpen afgevoerd. De Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) heeft geconstateerd dat het bedrijf hiervoor niet de juiste uitvoervergunning had gebruikt. ILT heeft Chemours een dwangsom opgelegd tegen het uitvoeren van afvalstoffen zonder de juiste vergunning.

Op 28 augustus 2020 heeft de ILT met de DCMR een administratief onderzoek uitgevoerd naar de afvalstoffenadministratie van Chemours. Doel van dit onderzoek was onder meer om te onderzoeken of Chemours zich houdt aan de verplichting om de aanwezigheid van PFOA en GenX in het afval te vermelden. Tevens diende deze inspectie voor de ILT als hercontrole om na te gaan of Chemours zich heeft gehouden aan de last onder dwangsom en aan de regels over afvalstoffen. Het bedrijf voldeed tijdens de inspectie aan de last onder dwangsom. Na het in werking treden van de derde ambtshalve wijziging van de vergunning controleert de DCMR opnieuw op de nieuwe voorschriften met betrekking tot afvalstromen.

Last onder dwangsom indirecte lozing verontreinigd afvalwater

In 2018 is namens Gedeputeerde Staten aan Chemours een last onder dwangsom opgelegd gericht op het beëindigen van de onvergunde indirecte lozing van met PFOA verontreinigd afvalwater. In augustus 2020 is deze last onder dwangsom ingetrokken omdat er de laatste anderhalf jaar geen overtredingen zijn geconstateerd. Door Chemours is eerder wel beroep ingesteld tegen deze last onder dwangsom en de zeven daaropvolgende invorderingsbesluiten. Chemours wilde daarmee de

³ Besluit Risico's Zware Ongevallen, waar alle zware bedrijven onder vallen. Hiervoor gelden zwaardere voorschriften.

betaling van de dwangsommen tegenhouden. Alle door Chemours aangevoerde beroepsgronden zijn op 20 november 2020 door de rechtbank ongegrond verklaard, met uitzondering van die gericht tegen de hoogte van de dwangsom. Die dwangsom was vastgesteld op € 250.000 per overtreding. De rechtbank matigt de hoogte van de dwangsom ambtshalve tot € 125.000 per overtreding. De rechter oordeelde ook, dat het bevoegd gezag in deze kwestie eerder met het bedrijf in overleg had kunnen gaan. Van principiële belang in de uitspraak is dat de rechtbank tot de conclusie komt dat de indirecte lozing van PFOA niet door Chemours is aangevraagd, niet is vergund en daarom een overtreding vormt waartegen handhavend kan (en in beginsel ook: moet) worden opgetreden .

4. Aansprakelijkstelling

In 2018 hebben de gemeente Dordrecht, Papendrecht, Sliedrecht, en later ook gemeente Molenlanden, Chemours en DuPont aansprakelijk gesteld voor de schade die zij hebben geleden, lijden en mogelijk in de toekomst nog zullen lijden door de uitstoot van PFOA en GenX-stoffen. Hierbij richten zij zich voornamelijk op de ontstane bodemverontreiniging en de schade die dat met zich meebrengt. De bedrijven hebben aansprakelijkheid afgewezen. In opdracht van de vier gemeenten bereidt de advocaat van de vier gemeenten nu de vervolgstappen voor.

5. Overige onderzoeken en ontwikkelingen

a. *Meting GenX (FRD)*

Voor de directe lozing op water vanuit Chemours/DuPont op de rivier is Rijkswaterstaat verantwoordelijk. Zij meten de waarden in zowel de Beneden-Merwede als de aangrenzende rivieren. De in 2020 gemeten waarden zijn gedaald en ruim lager dan de 2020-normen voor oppervlaktewater en drinkwater. In hoeverre ze ook beneden de mogelijke nieuwe normen als gevolg van de EFSA opinie liggen blijkt later dit jaar.

b. *Risico's voor zwemmen en vis eten uit oppervlaktewater*

Voor de kwaliteit van het oppervlaktewater in Alblasterdam is het Waterschap Rivierenland verantwoordelijk. Vanuit verschillende meetpunten wordt onder andere het gehalte PFOA regelmatig gemeten. De grenswaarden worden meegenomen in het onderzoek dat RIVM houdt naar aanleiding van de EFSA-publicatie onder punt 1 van deze raadsinformatiebrief.

c. *Communicatie*

Alblasterdam blijft aangesloten bij het regionale ambtelijk overleg over Chemours. Daarnaast is Alblasterdam, samen met gemeente Dordrecht en Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid, initiatiefnemer van een breed bestuurlijk overleg. Aan dit bestuurlijk overleg nemen bestuurders van alle Zuid-Holland Zuid gemeenten, provincie Zuid-Holland, de Waterschappen en drinkwaterbedrijven deel. Daarnaast nemen ook bestuurders van gemeente Vijfheerenlanden deel aan dit overleg en wordt dit overleg mogelijk uitgebreid met Krimpenerwaard gemeenten. Het doel van dit overleg is vooral dat alle bestuurders op een zelfde wijze worden geïnformeerd over de ontwikkelingen op dit dossier. Uw raad wordt in de afgesproken frequentie (elk kwartaal) geïnformeerd door middel van een raadsinformatiebrief.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders,

de secretaris
S. van Heeren

de burgemeester
J.G.A. Paans